

חלומות באספמיה

שילוב נשים בדרג המסתער מבוסס על טיעונים חלקיים ומוכרים שמרביתם משאת נפש יותר משהם תקפים בנוגע לתחום הצבאי בכלל ולצה"ל בפרט. תגובה למאמרם של תא"ל רחל טבת-ויזל וסא"ל אריאל ויינר "מסתערות למרות הכול" (מערכות 456)¹

לוחמות באימון חורף של גדוד קרקל | אם לנשים לא מעטות ישנן היכולות הפיזיולוגיות להשתלב במקצועות הלחימה, מדוע הן נושרות ברובן בגלל שברי מאמץ ופציעות נוספות?

הנרכש ברצף של אימונים משותפים) ועל רוח הקרבה עצמית, היא הגורם הקבוע החשוב ביותר בביצועים של יחידה בקרב³ וכדי להשיגה נדרשת אינטימיות מרבית. האינטימיות שנוצרת בין הלוחמים אינה דומה לאינטימיות מינית (כל זמן שמפרידים גברים מנשים). בכל שלב של ההכשרה, של האימונים ושל הקרב יודעים חברי הצוות היכן הם עומדים אחד ביחס לאחר, כלומר בצד הלא מיני של האינטימיות ההולכת ונרקמת.⁴

צירוף נשים לצוות לוחמים מעורר בין הלוחמים תחרות חדשה ואמיתית שלא מן העניין. חמורה לא פחות היא העובדה כי בשעה שנשים מחזירות תשומת לב לגברים, מועמסת עוד יותר מערכת היחסים, אפילו בין הידידים הקרובים ביותר. נוכחות של נשים, בלי שתהיה להן כוונה לכך, משנה באופן אוטומטי את הכימיה בקבוצות של גברים. הסיבות מדוע לא יכולות להיות מערכות יחסים בלעדיות ברורות בעליל - כדי למנוע קנאה, תסכול, חוסר סבלנות, חוסר שוויון ותיעוב. אין ספק שהתאווה המינית היא האיום המייד, אך אהבה בתוך יחידה לוחמת עשויה להיות אפילו גרועה יותר ממנה. אהבה משנה נאמנויות. היא קושרת זוג של יחידים זה לזה בצורה הדוקה יותר מכפי שהם קשורים לכל אחד אחר. טובת הקבוצה מצטמצמת לכדי שניים בלבד. די ברמז לכך ששניים מתוך קבוצה מצאו (או עומדים למצוא) זה אצל זה כל מה שהם זקוקים לו כדי לערער את לכידות הקבוצה ואיתה את בסיס הקיום של יחידה קרבית שלמה.

הסוגיה של שוויון ההזדמנויות

בעמוד 39 מנסים הכותבים ללמדנו מדוע על צה"ל לשלב נשים בתפקידי לחימה. לדבריהם, כיוון שהשירות בצה"ל הוא חובה, חלה על הצבא חובה ערכית, מוסרית וחברתית לתת שוויון הזדמנויות מלא ומהותי לכלל משרתיו. זוהי טענה מצוינת לכל המגזרים בישראל, חוץ מאשר צה"ל. הם מתעלמים לחלוטין מהעובדה כי המטרה המרכזית של הכוחות הלוחמים היא לדאוג להגנה יעילה, ואין זה מתפקידם לפצות על האי־שוויון החברתי והמיני. התפקיד המרכזי של הצבא הוא להגן על החברה ועל המדינה ולא לתקן ולשנות אותה. כאשר אנחנו הופכים צבא לאתר ניסוי ולמוביל ערך השוויון, אנו למעשה מסכנים את ביטחון המדינה.

אל"ם (מיל) רז שניא
יו"ר הפורום לחוסן צה"ל

הכותבים אינם מתאמצים להסביר מדוע קיים יחס לא אוהד של מפקדי היחידות הלוחמות המעורבות, אשר אינם מערערים על יכולתן של נשים להיות לוחמות. אם אין הם מערערים, מדוע הם מתנגדים?

סוגיית המתח המיני והלכידות

בהמשך עוסקים הכותבים בקשר בין מתח מיני לבין לכידות וטוענים כי ביחידות המעורבות קיימים "מנגנונים שמונעים את היווצרותו של מתח מיני במידה שיכולה לפגוע בתפקודן הקרבי". כאן יש לומר כי אילו הוכחה הטענה הזאת כנדרש, אפשר היה להגדירה "פריצת דרך מבצעית, פסיכולוגית וסוציולוגית". הבעיה היא ששוב אין סימוכין לטענה הזאת. כידוע, אין עוד סביבה שהיא כה קיצונית, כה בלתי סלחנית לטעויות וחורצת גורלות כמו שדה הקרב. השאלה האם נשים בתפקידים קרביים עשויות למעשה לשפר את היעילות הקרבית היא הנושא העיקרי שבנוגע אליו שומרים הכותבים על שתיקה רועמת. הם גם לא מסבירים מהו המחיר שלדעתם יחידות קרביות משלמות כיום בגין היעדרן של נשים; הם לא טרחו להסביר איזו תועלת עתידית תצמח לכיתת לוחמים מנוכחות נשים, אולי מפני שהתשובה הקצרה לכך היא הסחת דעת, מחלוקת וחשדנות. התשובה הארוכה יותר לכך קשורה ללכידות ולקשרים בין גברים ולפגיעותם.

ממחקרים שנעשו בשתי מלחמות העולם ואחריהן עולה כי הלכידות המבוססת על אמון הדדי, על הזדהות שהושגה בניסיון קולקטיבי

הכותבים מתעלמים לחלוטין מהעובדה כי המטרה המרכזית של הכוחות הלוחמים היא לדאוג להגנה יעילה, ואין זה מתפקידם לפצות על האי־שוויון החברתי והמיני

מבוא

המאמר "מסתערות למרות הכול" של תא"ל רחל טבת-וייזל ושל סא"ל אריאל ויינר מתייחס, בין היתר, למאמר שכתבה באומץ וביושר אל"ם טליה לנקרי ופורסם בגיליון 454 של "מערכות" בשם: "פורצות קדימה? על שילוב נשים בדרג המסתער".² לטענתם ההתנגדויות לשילוב נשים בתפקידי לחימה מתבססות על טעויות, על אי־דיוקים ועל טיעונים חלקיים והם מבטיחים כי במאמרם יעלו טיעונים אחרים ומבוססים. ההבטחה הזאת לא זו בלבד שאינה ממומשת, אלא ההיפך הגמור הוא הנכון. להלן הטיעונים המרכזיים:

עמדת המפקדים

בעמוד 38 טוענים הכותבים כי "מפקדי היחידות הלוחמות המעורבות אינם מערערים על יכולתן של נשים לתפקד בשדה הקרב ואף להיות לוחמות" (ומשום מה אינם טורחים לבסס את הטענות ולציין את שם המחקר, את תאריך פרסומו ואת שם הכותב או הכותבת). יתרה מזאת, בעמוד 40 הם מציינים כי: "היחס הלא אוהד של הגברים הלוחמים העמיתים ואף במקרים אחדים של מפקדיהן [של הלוחמות]..." הוא חלק מהקשיים האובייקטיביים לשילוב נשים בתפקידי לחימה. כלומר, דבר והיפוכו. הכותבים אינם מתאמצים להסביר מדוע קיים יחס לא אוהד של מפקדי היחידות הלוחמות המעורבות, אשר אינם מערערים על יכולתן של נשים להיות לוחמות. אם אין הם מערערים, מדוע הם מתנגדים?

ההיבט הפיזיולוגי

בהמשך עמוד 38 טוענים הכותבים כי לנשים לא מעטות ישנן היכולות הפיזיולוגיות להשתלב במקצועות הלחימה ו"שוכחים" לציין מספרים או אחוזים. זאת ועוד, בעמוד 40 מציינים הכותבים כי: "שברי המאמץ ופציעות נוספות שמהם סובלות הלוחמות נובעים מהרצון שלהן להוכיח את עצמן ולהעמיס על עצמן עומס גופני מעבר למומלץ מהבחינה המקצועית". שוב - דבר והיפוכו: אם לנשים לא מעטות ישנן היכולות הפיזיולוגיות להשתלב במקצועות הלחימה, מדוע הן נושרות ברובן בגלל שברי מאמץ ופציעות נוספות?

נשים לוחמות בימיו הראשונים של צה"ל | הנשים שמילאו תפקידי לחימה במסגרת כוחות המגן של היישוב ובמחותרות נותרו בתפקידים האלה עד הקמת צה"ל, וזמן קצר אחר כך הוצאו מתפקידי הלחימה

קרבי, וספורות בלבד היו לוחמות ומפקדות.⁶ הנשים שמילאו תפקידי לחימה במסגרת כוחות המגן של היישוב ובמחותרות נותרו בתפקידים האלה עד הקמת צה"ל, וזמן קצר אחר כך הוצאו מתפקידי הלחימה.⁷ על הוצאתן הוחלט בעקבות לקחים שהפיקו מפקדי החטיבות והמטה הכללי בשיתוף שר הביטחון חרף פערי כוח האדם ביחידות הלוחמות.⁸

סיכום

המאמר "מסתערות למרות הכול" מאת תא"ל רחל טבת-זיזל וסא"ל אריאל ויינר מבטיח ואינו מקיים. הוא אינו מחדש דבר ואינו מפרסם שום נתון לא ידוע. הוא אינו מבוסס, שגוי, עלול להטעות, לא מדויק, מלא בטיעונים חלקיים ומוכרים שמרבייתם משאת נפש יותר משהם חלים ותקפים בנוגע לתחום הצבאי בכלל ולצה"ל, שהוא צבא לוחם, בפרט.

הערות

1. <http://goo.gl/Y2f5Z5>
2. <http://goo.gl/PJxu71>
3. Donald Vandergriff, *The Path Victory: America's Army and the Revolution in Human Affairs*, Presidio Press, Novato, CA, 2002, P. 269
4. שם
5. ב"ץ מס' 4541/94, אליס מילר נגד שר הביטחון ואחרים, <http://goo.gl/UWRCLX>, 1995
6. יהודה סלוצקי, *ספר תולדות ההגנה - ממאבק למלחמה*, כרך שלישי, חלק שני, הוצאת עם עובד, תל-אביב, 1972, עמ' 226, 1224
7. במהלך ההפוגה הראשונה במלחמת העצמאות.
8. ארכיון צה"ל, 121/172/50

על הוצאת הלוחמות מהיחידות הקרביות במהלך ההפוגה הראשונה ב-1948 הוחלט בעקבות לקחים שהפיקו מפקדי החטיבות והמטכ"ל חרף פערי כוח האדם ביחידות הלוחמות

מארה"ב ואינם מאיימים באופן ישיר על גבולותיה. במילים אחרות: לא כל טעות שהאמריקנים יכולים להרשות לעצמם יכולה גם ישראל להרשות לעצמה.

הדוגמה של הלוחמות הכורדיות

דוגמה נוספת שמביאים הכותבים היא מהמלחמה של הכורדים נגד המדינה האסלאמית (דאע"ש). לדבריהם, "בכל הצילומים מהקרבות של הכורדים נגד לוחמי דאע"ש בולטת העובדה שלוחמות כורדיות מצויות בחזית ונלחמות לצד לוחמים כורדים בכל מקצועות הלחימה". שוב, אין נתונים, אין מספרים והכותבים מתעלמים מהעובדה שהכורדים נלחמים על חייהם "עם הגב אל הקיר".

מן הראוי להזכיר כי גם בארץ ישראל שירתו נשים בתקופת טרום המדינה בארגון ההגנה, בפלמ"ח, באצ"ל ובלח"י. כ-10,000 נשים שירתו בארגון ההגנה ערב מלחמת העצמאות, והן היו כ-20% ממספר הגברים ששירתו; אך רק מעטות מאוד מהן שולבו בתפקידי סיוע

בדיוק לכך התייחסה השופטת טובה שטרסברג כהן בבג"ץ אליס מילר בכותבה: "בהתנגשות בין ערך השוויון לבין ערך ביטחון המדינה... יש לראות את ביטחון המדינה כערך עדיף ובעל מעמד גבוה ממעמדו של ערך השוויון."⁵

הדוגמה של צבא ארה"ב

בעמוד 40 מספרים לנו הכותבים כי צבא ארה"ב מצוי כעת בעיצומה של היערכות אינטנסיבית לפתיחת כל תפקידי הלחימה לנשים. האמת רחוקה מכך, ומצב ארה"ב נדרש בשלב הזה לבחון (במשך שלוש שנים) כיצד יממש את החלטתו של שר ההגנה היוצא. קבלתן של נשים ליחידות קרביות תחייב אותן לעמוד באותם הקריטריונים של כוח ושל סבולת שהגברים ביחידות הקרביות חייבים לעמוד בהם (לפחות ברמה ההצרתית). אין מדובר ביחידות שבהן יש מדדים "מותאמים" ו"מנוורמלים", אלא במרינס וביחידות קרביות לוחמות אחרות. גם המימוש ייעשה בהדרגה ויתפרס על פני שלוש שנים (שישמשו לבחינה נוספת) ביחידות חיל הגלים ושריון, ואילו הדרך להצטרפות אל יחידות קומנדו כמו אריות הים וכוח דלתא תהיה ארוכה עוד יותר, אם בכלל.

יתר על כן, עצם השימוש בצבא ארה"ב כדוגמה לשילוב נשים ביחידות קרביות היא בעייתית שכן אויביהם הגלויים הקרובים ביותר של האמריקנים נמצאים אלפי קילומטרים